

# SCOL'A ROMANA.

Foia pedagogica si didactica

pentru interesele institutelor de cultura si ale organelor acestora.

Edata si redigeata de

**Joanu Candrea si Basiliu Petri.**

Ese odata in septemana, Vinerea. Pretiulu: pe unu anu 5 fl., pe diumetate 2 fl. 50 cr. — Pentru insertiuni: cate 5 cr. de siru si timbrulu.

Sabiiu, 5. Novembre v. 1876.

Prenumeratiunile si corespundintiele sunt a se adresá la: Redactiunea „Scólei romane“ in Sabiiu (Hermannstadt, Nagy-Szeben) franco.

## Detorintie si drepturi.

Deja 44 de numere au aparutu pana acumu din „Scól'a Romana“. In aceste 44 de numere — martoru ne este cuprinsulu loru! — amu vorbitu numai si numai de detorintiele invetiatoriloru, recomandandu adeca acestoru „pionieri ai culturai“ la tóta oca-siunea: a urmá sublimulu ecsemplu alu invetiatoriuului divinu, a imbraçisiá cu tóta iubirea oficiulu, caruia s'au consacratu, a propasí neincetatu in cultura si inca atátu in cultur'a universala, câtu si in cultur'a speciala seau pedagogica, a se prepará cu scrupulositate si consciintia din fiacare obietcu de invetiamentu pentru fiacare óra de propunere, a nu pierde in ceea ce privesce portarea morala si de bunacuviintia nici candu din vedere santieni'a si demnitatea oficiulu loru, scurtu: a face totu si a nu neglige nimicu spre a corespunde deplinu chiamarei loru precátu de frumóse si sublime, pre atátu de grele si responsabile. Amu urmatu astfeliu, pentru ca suntemu convinsi, ca invetiatoriuulu este sufletulu institutulu, si tóte spesele, câte se aducu pentru sustnerea scóleloru voru remané de giab'a, pe câtu tempu invetiatoriuulu nu voru fi la inaltímea chiamarei loru.

Este tempulu se întórcemu pe unu momentu fói'a si se ne intrebamu: ce detoresce societatea la róndu lu ei acelor'a, carora li concrede ce are mai scumpu pe lumea acést'a, fii sei, pentru cá prin educatiune si instructiune se imblandiesca natur'a loru animalica, se cultiveze natur'a loru umana, se aprindia in ei schintea divina si prin tóte acestea se-i faca fericiti in lumea acést'a si in ceealalta, — invetiatoriloru, dela cari pretinde se lapede dela sene „tóta grigi'a cea lumésca“ si se se ocupe dí si nópte, in cugetu si in fapta, cu scól'a, si numai cu scól'a? Voimu a díce: se vorbimu odata de drepturile invetiatoriloru!

Invetiatorii suntu in dreptu a pretinde dela societatea, careia servescu, urmatóriele:

1. Unu salariu corespundietoriu, carele adeca se permitia invetiatoriuului a se ocupá singuru numai cu oficiulu seu, a se tîné neintreruptu la nivelulu culturai, ce se recere dela statulu invetiatorescu, a se

imbracă pre sene si a-si imbracă famili'a cu cuviintia si a dá filoru sei o crescere convenabila. Dreptulu invetiatoriuului la unu salariu corespundietoriu este, credemu, claru cá lumin'a sórelui, pentru ca „celu ce servesce scólei, dela scóla se traiésca“. Precumu nu se póte asteptá, cá invetiatoriuulu se aduca sacrificia speciale pentru binele comunu, chiar asia nu se póte pretinde, cá elu in lips'a unui salariu suficientu se-si puna totu tempulu si tóta poterea in servitiulu scólei. De alta parte insusi interesulu scólei, prin urmare si interesulu societatiei cere, cá invetiatoriuulu se fia liberu de grigile ecsistintiei, pentru ca: a) Invetiatoriuulu lipsitu este servilu, ér invetiatoriuulu servilu nu póte dá scolariloru sei decátu o crescere éراسi servila, abstragîndu dela impregiurarea, ca servilismulu nu se unesce cu demnitatea unui educatori. b) Lips'a face pre invetiatoriuu posomoritu, nervosu si neindestulitu, insusfri chiar contrarie chiamarei sale. c) Invetiatoriuulu lipsitu este si venalu; va se díca: aplicatu pentru presente a-si calcá consciinti'a, ceea ce nunumai 'lu degradéza in ochii scolariloru, ci inveninéza si educatiunea acestora. d) Invetiatoriuulu, carele nu este salarisatu dupa meritu, devine indiferentu façia de oficiulu seu, pentru ca intr'adeveru se cere unu caracteru fórte firmu, a nu scapatá in credintia, candu lucrulu credintiosu nu se resplesce dupa cuviintia. e) Unu atare invetiatoriu este nevoitu spre a-si asigurá ecsistinti'a a cautá câscigu in ocupatiuni accidentale, firesce éراسi in detrimentulu oficiulu seu. f) In urma se intielege de sene, ca sub aceste impregiurari nici vorba nu póte fi de progresarea invetiatoriuului in cultura, ér stagnandu invetiatoriuulu, stagnéza si scól'a, seau vorbindu adeverulu: decade, càci in cultura nu este stagnare, ci au progresu, au regresu.

Éca deci, ca nesalarisandu pre invetiatoriu cumu se cuvine, nu suferé acest'a, pre câtu suferé crescerea junimei, — viitoriulu societatiei! —

Si câtu de mare se fia salariulu unui invetiatoriu? La statorirea salarioru trei momente mai cu séma suntu a se luá in consideratiune: a) studiale preparative, b) greutatea oficiulu, si c) influinti'a

sa asupra societatiei. Astadi junele, carele voiesca a se face invetiatoriu, trebuie se studieze la noi celu puçinu 10—11 ani, si adeca 4 ani in clasele elementarie, 4 in gimnasiulu inferioru si 2—3 in institutul pedagogicu. — In câtu pentru greutatea oficiului, ea se vede din statistica; acést'a ne spune, ca dintre invetiatori pana in alu 40-le anu alu vietiei moru 23%, dintre preoti — 2%. — Despre influinti'a oficiului invetiatorescu asupra societatiei nici nu mai vorbimu, càci au vorbitu deja toti intieptii tuturoru popóraloru din tóte tempurile, toti cu unu cugetu recunoscându, ca nu este chiamare mai marétia si mai importanta decâtu chiamarea invetiatoriloru. Considerandu tóte acestea, ar crede omulu, ca salariulu unui invetiatoriu poporalu in totu casulu nu póte fi mai micu, decâtu alu celui din urma ampoiatiu de statu, alu unui — cancelistu. Unu cancelistu, dela care nu se cere decâtu a decopiá, trage unu salariu de 500 fl. si 100 fl. bani de locuintia, mai avendu inca si alte accidentie. Si unu invetiatoriu poporalu? Legea scolastica dispune in §-lu seu 142 in privinti'a acést'a urmatóriele: „Pre langa locuintia convenabila si gradina celu puçinu de  $\frac{1}{4}$  de juguru salariulu nu póte fi mai micu decâtu:

- a) pentru unu invetiatoriu elementariu ordinariu — 300 fl.;
- b) pentru unu invetiatoriu elementariu adjunctu 200 fl.;
- c) pentru unu invetiatoriu dela o scóla poporala superióra 550 fl.;
- d) pentru unu invetiatoriu adjunctu dela o scóla poporala superióra 250 fl.;
- e) pentru unu invetiatoriu dela o scóla civila: in cetati mai mari 800 fl., in cetati mai mici 700 fl.;
- f) pentru unu adjunctu dela o scóla civila: in cetati mai mari 400 fl., in cetati mai mici 350 fl.

Va se díca, invetiatorii elementari, cari forméza clas'a cea mai numerósa, la noi aprópe unic'a clasa a invetiatoriloru poporali, au unu salariu anualu de 300 fl., adeca pe diumetate câtu unu cancelistu! Si totusi déca ne aducemu aminte, cumu erau salariale invetiatoriloru mai inainte, cauta se recunóscemu, ca in privinti'a acést'a legea de sus arata unu progresu imbucuratoriu. Atát'a numai, ca disusetiunile ei relative la salaria au valóre legala numai pentru scólele comunale seau de statu; in privinti'a celoru confesiunale legea lasa (in §. 11), statorirea salarioru anume in competinti'a corporatiuniloru confesiunale. Aceste apoi si profita de libertatea acordata; in care directiune? se póte vedé din concursurile, ce se escriu in totu anulu, si in cari intimpinamu salaria de câte 200—100—80—60—40 fl.; cele mai marisióre suntu rari cá corbii cei albi. Este deci de doritu, cá autoritatile supreme bisericesci se adoptéze si pentru scólele nóstre inca salariale prevediute in legea amintita, si acést'a chiar in interesulu scóleloru confesiunale. — Cu acést'a ocaziune se se statoréscu si aceea, cá salariulu invetiatoriului se se respunda in-tregu in bani. In adeveru nu se unesce cu demnitatea si chiamarea unui educatoriulu alu junimei a fi „platitu“

cu — slanina, lumini, pane, bucate etc. adunate tóte de pre la case cá pentru unu cersitoriu, adese ori cu ne-placeri de totu feliulu. Acést'a s'a potutu intemplá, candu tégurile erau rari si drumurile rele, si candu invetiatorii se recrutau dintre soldati licentiatu, deregatori alungati, comercianti faliti, meseriasi bancroti si din alte eesistintie fora capetáiu. Astadi este alta lume. —

(Va urmá).

## Dela cursulu alu II-le agronomicu din Mediasiu.

(21—30 Augustu a. c.)

(Urmare.)

### II. Combustibilele.

*Cunóscerea mai de aprópe a elementelor combustibile si a isvóraloru lor.*

1. *Carboniulu.* Acést'a se afla in huma (humus), si in mesura mai mare in atmosfera. Hum'a se produce prin descompunerea animaleloru si a plantelor si se afla mai curata in arborii scorburosi. Descompunerea nu este alt'a, decâtu o ardere fora flacara; carboniulu se impreuna cu ocsigenulu, compunendu acidulu carbonicu, carele se dúce in aeru, de unde 'lu absórbé si pamentulu. Din pamentu plantele sugu acidulu carbonicu prin radecinile lor, ér din aeru prin foi seau frunze cu ajutoriulu unoru gaurice in form'a O, cari se potu asemená gúrei plantelor si se afla in partea de din diosu a frunzeloru. Prin acést'a se nasce unu feliu de respirare a plantelor, anume in modulu urmatoriu: a) Plantele in-spira acidu carbonicu si respira éراسi o parte de ocsigenu. b) Acést'a descompunere a acidului carbonicu se intempla numai díu'a sub influinti'a radielor solarie, si adeca numai in partile verdi ale frunzeloru si altoru parti tinere ale plantei. c) Plant'a díu'a înspira, ér nóptea respira acidu carbonicu; pentru aceea plantele díu'a curatiescu aerulu, prin urmare si numai din acestu punctu de vedere padurile suntu fórte folositórie. De alta parte éراسi nu e bine a tiené preste nópte flori multe in chili'a de dormitu, de órace ele respira multu acidu carbonicu. Astfelu carboniulu jóca unu rolu in-semnatu in procesulu vitalu alu plantelor sub influinti'a luminei solare. Remnulu vegetalu si remnulu animalu prin carboniu se intregescu imprumutatu.

2. *Idrogenulu.* Plantele 'si procura idrogenulu a) din amoniacu (o compositia de azotu si idrogenu), b) din apa (o compositia de idrogenu si ocsigenu).

3. *Ocsigenulu.* Pe acést'a éراسi procura plantele a) din atmosfera, b) din apa. Elu este de mare importantia atátu la formarea plantelor, câtu si la formarea corpului animaleloru. Actiunea sa este parte destructiva (càci d. e. elu mai cu séma descompune pietrile seau adeca le face a se ferimá) si edificativa (càci forméza compusetiuni nóue). Fora ocsigenu germinatiunea ar fi imposibila.

4. *Nitrogenulu* (azotulu) sí-lu procura plantele a) din combinatiunile amoniacului cu acide si b) din

acidulu nitricu (Salpetersäure). Numitele 2 săruri se forméza din putredirea seau descompunerea plantelor si a animalelor.

5. *Ap'a*. Plantele contínu de 4—9 ori mai multa apa decâtu parti solide. Sfeclele d. e. contínu 12—13 % parti solide; restulu este ap'a. Acést'a o sugu plantele cu ajutoriulu radeineloru. Evaporarea seau transpiratiunea apoi din planta depinde a) dela umediél'a aerului, b) dela umediél'a terenului, c) dela temperatura, d) dela padurile din impregiurime.

### III. Elementele anorganice de nutrire.

Pentru cá o planta se póta prosperá, i suntu de lipsa cu deosebire urmatóarele:

*Base*: natronu, pamentu varosu, magnesia, fieru.

*Acide*: acidu fosforicu, acidu sulfuricu, acidu silicicu, Chloru (suplinesce acidulu),

S'au facutu adeca probe de a cultivá cucuruzu si hrisca in apa, din carea lipsiá unulu ori altulu din elementele recerute, si rezultatulu a fostu: plante perite, pre candu din contra aflandu-se in apa tóte elementele necesarie in proportiune drépta, plantele au prosperatu de minune. Aseminea n'au succesu nici substituirea elementelor prin altele afine; ci tóte elementele enumerate trebuie se participe in numeru de ajunsu la formarea plantei.

De altmintrea unele plante pretindu mai multu cali, altele mai multu din alte elemente. Asia d. e. cucuruzulu, elu cere mai multu acidu fosforicu de varu (phosphorsauren Kalk), care se póte inse suplini prin farina de osu.

Plantele curechióse (krautartige) si cele tuberculóse seau cepóse suntu bogate de compositiuni cu cali; cele ierbóse contínu mai multu compositiuni silicice, pre candu cele fluturóse (pepilionaceile, Schmetterlingsblüten) posiedu mai multu varu.

Aceste materie anorganice plantele le sugu cu ajutoriulu radeineloru — dupa legile endosmosei, nu dupa ale capilaritatiei, dupa cumu se credea pana bine de curundu. Plant'a adeca se forméza din celule. Fluiditatile nutritórie de diversa desime se amesteca stracurandu-se din celula in celula prin o pelitia subtfire. Acést'a stracurare se chiama difusiune. Ecsperimente!

Absorbtiunea inca jóca unu rolu insemnatu in agricultura. Pentru a demonstrá absorbtiunea pamentului s'au facutu próbe cu corozate (Aetzkali) precumu: cu acidu fosforicu ori silicicu, cali ori natronu. —

Unu turnachiu de stiela s'a implutu cu pamentu umeditu si apoi s'a asediatu pe unu pocalu golu. Dupa aceea s'a luat u apa curata, si s'a pusu in ea unu corozatu: la 2000 parti de apa o parte de curozatu. Efectulu basei s'a manifestatu indata, cáci chartí'a de curcuma bagata in acést'a apa se facú bruna. Acumu ap'a se torná preste pamentulu din turnachiu. Picurii, cari s'au scursu prin pamentu in pocalu, nu mai aveau insusirea de a colorí chartí'a de curcuma, — proba invederata, ca pamentulu a absorbitu in sene corozatulu din apa,

de unde se vede totu odata, ca elementele nutritórie nu trecu prin pamentu, nu se scuru cu apele suterane. Agrulu absorbindu corozatele amintite, le comunica plantelor. De aici resulta urmatóriele invetiaturi: gunoiulu trebuie risipitu deopotriva pe agru; la plantele cu rade-cine adfinci d. e. la pomi, elu trebuie condusu in forma fluida prin gauri sfredelíte anume; cu semenarea plantelor trebuie se variamu dupa unu planu anumitu.

(Va urmá).

### Morburi de grumadi la copii.

I. *Asia nunitulu crupu falsu seau catarrhu laringealu.*

(Die falsche Bräune oder der Kehlkopfkatarrh).

(De Dr. Berthold \*).

Mai in fiacare anu si cu deosebire iérn'a audimu si cetimu, ca atáti'a si atáti'a copii au moritu de crupu, si fric'a de acestu morbu repentinu si perniciosu, carele apuca mai cu séma pre copii de 2—6 ani, este destulu de fundata, cáci o parte insemnata din micutii pacienti nu se mai scóla din morbulu acest'a. Spre fericire inse si spre liniscirea cetitoriloru potemu afirmá, ca asia nunitulu „crupu membranosu“ (die häutige Bräune) — si numai acest'a este periculosu — se ivesce mai raru decâtu celu falsu, este de regula epidemicu, si copii, cari au fostu cuprinsi odata de acestu morbu periculosu si au scapatu cu viéti'a, fórté arare ori se bolnavescu pentru adóu'a óra de elu.

Pentru cetitori trebuie se fia de celu mai mare folosu practic u cunósce semnele, prin cari se deosebesce crupulu falsu de celu adeveratu seau membranosu, a scí, cari simptome se arata la copii atacati de unulu seau altulu din aceste morburi laringeale, si ce este a se face la momentu, pana sosesse mediculu si-si dá consiliulu seu.

Vomu incepe cu crupulu falsu, carele se ivesce mai desu, inse si trece mai iute.

Crupulu falsu seau catarrhulu laringealu apuca de regula pre copii, cari pana aici au fostu deplinu sanetosi. Dupa ce acestia preste di s'au jocalu cu tóta vó'i'a si bucurí'a, si nu s'au potutu observá la ei nici celu mai micu semnu de vre unu morbu óre care (numai câte odata se arata cu vre-o câte-va díle mai inainte ce-va catarrhu (tróhna) seau tuse), se destépta deodata nóptea, dupa unu somnu de vre-o câte-va óre, cu o tuse ragusita si latratória, se radica in patu, respira adúncu si greu si incepu de regula a strigá. Façi'a li este rosia (aprinosa) si bugeda seau inflata, ochii suntu cámu estí din capu si lacriméza, nasulu us-

\*) Din »Erziehung der Gegenwart«, unde autorulu a publicatu tractatele acestea cu rogarea de a le propagá mai departe. Le reproducemu, pentru ca fórté multi copii moru »cu dile« mai cu séma pe sate, din nepriceperea parintiloru. Aici invetiatoriulu póte face multu bine poporului; invetiandu-lu ce are a face in casuri de morbu. Noi nu vomu lipsí a publicá din candu in candu invetiaturi relative.

catu, asemenea. si buzele, si micutii pacienti cauta inspaimentati in giuru de ei, apuca cu taria paplom'a seau braçiuulu mamei, carea plina de ingrigire si temere stă la patulu puisiorului, crediendu, ca in totu momentulu se pôte innecă. Acestu parocsismu spasmodicu (= cu spasmi seau sgârçi) si nadusitoriu inse nu tîne multu; tusea incepe indata a se desface: copilulu arunca flegma; pielea, pana aici uscata, prinde a asudă si nadusiél'a tormentatória trece totu asia de iute, precumu a venitu. Copilulu esiofatu seau ostenitu adôrme éراسي si deminéti'a se destépta cu puçina tuse, aruncandu flegma usióra, altmintrea este sanetosu.

De multe ori morbulu dispare cu acestu parocsismu, si dupa vre-o câte-va dfile, incetandu tusea cu totulu, copii incepu a se jocă si vér'a a se alergă pe afara. — Suntu inse si casuri mai tenace, in cari scenele amintite se repetiescu câte in 3—4 nopti dupa olalta; copii, cari dflu'a s'au parutu a fi destulu de sanetosi, se destépta nóptea éراسي in parocsismulu spasmodicu si nadusitoriu, dupa care insa urméza indata o tuse desfacuta si sudórea dorita si de bunu auguru.

Cumu va poté destinge inse laiculu crupulu falsu de celu adevveratu? Destingerea câte odata este grea chiar si pentru mediculu de profesiune, carele numai observandu morbulu in decursulu seu (favorabilu ori nefavorabilu) este in stare a-lu clasifică.

Diferintiile principale intre aceste dóue morburi, cari le pôte cunósce si laiculu, suntu urmatóriele:

1. Crupulu falsu de regula nu este impreunatu cu friguri (pulsu acceleratu si temperatura potentiata in piele), pre candu crupulu adevveratu nici odata nu decurge fora de simptome febrile.

2. Lipsescu imflaturile ghinduleloru limfetice de amendóue partile grumadilou, cari la crupulu adevveratu se potu observá mai totu deauna.

3. Asemenea lipsescu la ecspeptorare (aruncarea tusei din pieptu) acele piei albe, cari se afla câte odata in tusea lapedata la crupulu adevveratu.

4. Copii atinsi de crupulu falsu se intrarma cu multu mai iute, decâtu cei cuprinsi de crupulu adevveratu, la cari dile intregi se potu obsevá simptomele periculóse de astuparea laringei seau a gâtlegiului, precumu: innecare seau nadusiéla, inspirare fluertória si façia vêneta bugedita (cyanotica).

5. In fine — si acestu momentu merita tóta atentiunea — crupulu falsu apuca de regula pre copii, cari pana aici au fostu deplinu sanetosi; din contra la crupulu adevveratu cu vre-o câte-va dfile inainte de parocsismulu nadusitoriu copilulu mai totu deaun'a este indispusu, se afla intr'o stare de morbositate, semnele careia suntu: friguri mai usióre seau mai grele, tuse, ragusiéla si tróhna.

Aceste suntu simptomele mai de capetenia la amendóua morburile, cari le pôte cunósce usioru si omulu laicu.

Deci bolnavindu-se unu copilu de crupulu falsu — si numai de aceste voimu a vorbí de asta data, reser vandu-ne a descrie pre celu adevveratu si atátu de peri-

culosu mai târdfu — lucrulu celu de ântăiu si mai delipsa este a tramite numai decâtu dupa medicu; pentru ca desf in cele mai multe casuri copilulu se insanetosieza, se pôte totusi intemplá odata, cá prin negrigirea seau necunóscrea morbului procesulu in grumadi se apuce spre mai reu, flegm'a se se gramadésca in grumadi intr'o mesura, încátu copilulu se nu póta resuffá si nadusindu-se se móra cu dile spre cea mai adúnca consternare a parintiloru intristati. Afara de acést'a trebuie se servésca facui spre liniscire, desf este dóra siguru, ca in casulu cutare are de a face numai cu crupulu falsu, a-si vedé parerea aprobata din partea medicului, si chiar si numai din motivulu acést'a se nu se intrelase a se tramite indata dupa medicu — inca si nóptea.

Pana ce sosesc inse mediculu, pôte se tréca multu timpu, mai cu séma déca acela locuiesce departe, cumu se intempla la tiéra; si fiindu ca aici vorb'a este a ajutá la momentu, pentru aceea recomandamu parintiloru cu totu deadinsulu urmatóriele svaturi:

Se se dée copilului morbosu totu la 10—15 minute se inghitiésca de vre-o câte-va ori lapte caldu, asia de caldu, cumu numai pôte suferi, seau tea de flori de teiu, seau apa calda cu sacharu, fiindu ca beuturile aceste, beute caldu, desfacu flegn'a in grumadi si producu o tuse usióra, in urm'a careia nadusiél'a dispare indata. Pre langa acést'a beuturile amintite próvoca o asudare grabnica, carea inca influintiéza favorabilu asupra procesului de insanetosiare.

Grumadii se se invalésca cu unu stergariu udu, inse stórsa bine, ér preste acést'a se se lege unu sialu de lana, seau unu ciorapu de lana, seau flanelu, seau vata, si se se incopcia cu o bumbusca (= cataplasma de Priesnitz). In urm'a caldurei umede causate prin legatóri'a acést'a sangele gramaditu in grumadi se retrage, imfiarea legamenteloru vocale (= Stimmbänder) scade si copilulu pôte respirá mai liberu. Legatórea se se innoiésca in tóta óra.

Déca copilulu se nadusiesce tare si façi'a sa a ajunsu a fi veneta-rosia, ba pôte se arata deja semne de spasmi (sgârçi) usiori, atunci se i-se dée totu la 10—15 minute câte o  $\frac{1}{2}$ —1 linguritia de vinu de vomare (vinu de antimonu), pana candu copilulu incepe a vomá (a torná), si indata nadusiél'a va incetá, copilulu va poté respirá mai usioru.

Déca copilulu mai patimesce si de obstipatiuni (= este incuiatu), se i-se aplice o clisma (= clisteriu) din  $\frac{3}{4}$  apa si  $\frac{1}{4}$  oçetu, care neavendu indata la inceputu rezultatulu doritu, se se repetiésca in tóta óra, pana va urmá o escretiune copiósă.

Incetandu nadusiél'a, remanendu inse tusea, copilulu se se tîna in patu, pana candu va incetá si acést'a cu totulu. Pre cuptoriu se se puna óle mari cu apa fierbinte, pentru cá aerulu din casa se fia ingrecatu cu aburi de apa, de óra ce aerulu umedu si caldu influintiéza mai favorabilu asupra catarului la-

ringealu, decâtu aerulu uscatu si fierbinte. In cabinetulu de dormitu aerulu se fia curatu si caldu, nici decâtu inse rece seau prea caldu.

Si fiindu ca copii, cari au patimitu odata de crupulu falsu, inclina multu spre morbulu acest'a, se-i induramu seau intarimu fačia de influintiele climatiche, si adeca: se-i dedamu a-si spalá si frecá grumadii si pieptulu cu apa rece, cu acést'a inse se nu se incépa iérn'a, ci vér'a; mai departe, ajungându etatea receruta, se-i facemu a se scaldá in ríu, cei mai cu prindere in calde de mare; in fine se-i adstringemu a gârgarisá adese ori cu apa rece seau si cu o solutiune de piétra acra ( 1 lingura mica de alumeu intr'unu patrariu de litra de apa). **Dr. P.**

### Pregatiri la scrisu.

(Urmare.)

#### Exercitiulu V.

##### *Linie strâmbé regulate.*

1. Arculu. Pana acum'a amu desemnatu mai multe lucruri; astadi éراسi vomu invetiá a desemná ceva din nou. Voi ve faceti câte odata ceteri (laute seau violine) de tulénu; cumu? La cetera inse trebue si unu arcu. Unu arcu de aceste am aflatu io ieri, éca-lu aici! L'am adusu in scóla, cá se-lu desemnamu. Mai antáiu trebue se ne uitamu bine la elu, cá se-lu cunóscemu de ameruntulu; altmintrea nu-lu vomu poté desemná. Din câte parti stá arculu acest'a? (2). Cari suntu acelea? (açi'a si nuéu'a). Capetele açi'e suntu legate de capetele nuélei, asia încátu nuéu'a e incovoziata seau indoita in câtu-va. E si açi'a incovoziata? Cumu e dara (drépta). Pentru ce e açi'a acuma drépta (pentru ca e intinsa). Cine o intinde? (nuéu'a). Bine, nuéu'a intinde seau incórda açi'a. O açi'a incordata se numesce córda. Dí si tu acést'a! Díceti-o cu totii in choru! — Partea acést'a a arcului e dara córd'a; cumu vomu numí inse partea éstalalta? Prunciloru, o nué indoita asia, se numesce arcu. (Repetitiune). Córd'a acést'a si arculu acest'a le vomu desemná. Cu ce linia vomu desemná córd'a? (cu un'a drépta); dar arculu? (cu un'a strâmba). Eu tínu arculu asia (cu unu capetu in sus si cu celaltu in diosu). Cumu fuge córd'a? (verticalu). Bine, voi face si io pe tabla o linia verticala, — éca-o! Acumu voi desemná arculu; unde se punu cret'a? (in unu capetu alu verticalei). Voi pune-o in capetulu din sus — aici, voi merge spre stang'a, asia, si voi vení la capetulu din diosu, asia! Lucrulu e gata. Se ve mai spunu odata, cumu am desemnatu arculu? (am trasu o linia drépta, apoi am pusu cret'a in capetulu córdei din sus, am mersu spre stang'a in diosu si am venitu éراسi la córda in capetulu din diosu. (O dícu si copii). Vetí desemná acést'a si voi pe tablitiel vóstre. Tablitiel afara! Stilurile in mana! Ce se desemnati antáiu (córd'a). Cumu se fuga córd'a? (verticalu). Candu voi numerá „unulu“,

veti pune stilulu in marginea din sus a tablitei; candu voi díce „doi“, veti trage in diosu pana la midiloculu tablitei. Atentiune! 1, 2! Ce veti desemná acuma? (arculu). Unde veti pune stilulu? (in capetulu din sus). Prunciloru, cá se nu fia arculu prea pantecosu, desemnati-ve mai antáiu de laturea acést'a a córdei unu punctu éca aici! Trageti ucumu arculu incetu si bine! Mai târdíu vomu desemná acést'a in tactu. Acumu se-mi aratati tablitiel, cá se vediu, cumu ati desemnatu: 1, 2, 3! (Revisiune). Mai desemnati acést'a inca odata de capulu vostru! — In fine se desémna in tactu, pana candu scolarii se depríndu bine. Dupa aceea arculu se desémna din diosu in sus, inse totu spre laturea stanga. Aici inv. le spune, ca desemnandu arculu in sus, se nu apese, ci se-lu desemne subtíre, in diosu inse se apese mai tarisioru. Totu odata li-se spune, ca grosimea cresce si scade mereu, la midilocu e mai mare, (a se vedé Scriptolegi'a, pag. 75!\*)

In modulu aratatu se desémna arculu si spre drépt'a, antáiu din sus in diosu, apoi din diosu in sus, in casulu primu grosu, in alu doile subtíre, (cá in Scriptolegi'a, pag. 75!)

Tóte acestea se facu si cu córd'a orizontala depríndu-se inse mai bine trasurile dela stang'a spre drépta (1, 3) pentru valórea loru practica.

Ajungându scolarii la órecare desteritate, se incérca a desemná arculu singuru, fora córda, acést'a suplinindu-se la inceputu prin dóue puncte, cari inse mai târdíu potu lipsí si ele cu totul.

In fine combina ambele figuri in un'a (a se vedé Scriptolegi'a, pag. 76!) pregatindu astfelu figur'a urmatória:

2. Cerculu. Astadi, prunciloru, vomu desemná ceva din nou. Ce tínu io acuma in mana? (unu cercu). Cine face cercuri? Spre ce le folosesc? De ce potu fi cercurile? Care lemnu e mai bunu de cercuri? Cari cercuri suntu mai tari, cele de lemnu, seau cele de fieru? Cari tínu mai multu? etc.

Astadi vomu desemná cercuri. Uitati-ve bine la cerculu acest'a! Arata, F, cu man'a in aeru, ce forma are! Arata si tu, N! Aratati cu totii! Acumu ve voi desemná unu cercu cu cret'a pe tabla, — éca asia! Amu pusu cret'a intr'unu punctu, in cotro am mersu? (spre stang'a in diosu). Si apoi? (spre drépt'a in sus). Acumu veti desemná si voi cercuri pe tablitiel vóstre; mai antáiu inse incercati-ve éراسi in aeru! Asia! Acumu tablitiel afara! Stilurile in mana! Incotro veti merge antáiu? si apoi? Scolarii desémna mai multe cercuri. Dupa aceea se incérca, a desemná cercuri, mergându spre drépt'a in diosu si finindu spre stang'a in sus! apoi mergându spre stang'a in sus si finindu spre drépt'a in diosu; in fine incependu spre drépt'a in sus si finindu spre stang'a in diosu, (a se vedé Scriptolegi'a, pag. 77!)

\* Fiindu-ne imposibilu a aduce spre ilustrarea celorlu díce figuri proprie, suntemu necesitati a ne provocá la »Scriptolegi'a«.

Prunciloru, din câte linie stă unu cercu? Cumu e lini'a acést'a? (strâmba). Insemnati-ve: Linie in form'a cercului se numescu linie cercuale. Ce linie amu desemnatu noi asiadara astadi? — Se deprinde bine.

(Va urmă).

### Instrumentu fundatiunalu

pentru institutelu de invetiamentu si educatiune din districtulu Naseudului in Transilvani'a.

(Urmare).

5. Fiindu că dupa cumu ne invétia ecsperinti'a, totu de-a un'a si mai alesu in seclulu presentu sciintiele si artile fora midilóce materiale nu se potu castigá mai nice de cumu seau numai cu diligintia de fieru, si fiindu că Romanii preste totu si in parte cei de pre teritoriulu fostului II-lea regimentu romanu de margine, cari pana la desfiintierea institutului acestuia erau in fapta inca totu legati de glia (glebae adstricti) suntu cei mai lipsiti de averea materiala, asiá că poporulu acest'a nice in asta privintia se nu suferu scaderi, amu decretatu nestramutabilu: cá totu aici in opidulu Naseudu, unde se va radică altariulu museloru, se se radice si fundeze si **unu convictu** ecsclusivu numai pentru fii locuitoriloru celoru 44 comunitati romane, din cari a constatu fostulu alu II-lea regimentu de frontiera.

In convictu se-si afe adapostu tinerii cei mai demni si mai seraci, pana ce voru cercetá scólele, ce se voru infintiá, ér' numerulu scolariloru suscepti in acestu institutu se fia **un'a suta**, de aceea:

a) Spre acestu scopu se se radice unu edificiu asemenea edificiuu gimnasialu.

b) Construirea edificiuu acestuia se se incépa multu pana in vér'a anului 1863, si se se continue asiá, in câtu in tempulu celu mai scurtu, si multu in 4 ani se se gate.

c) Edificiuu se fia asiá de mare si asiá intocmitu, câtu intr'insulu se incapa celu puçinu o suta de scolari si se se asiedie intru unu locu, carele va avé o puse-tiune atátu de favorabila gustului celui bunu, incátu prin edificiuu acest'a totu de odata se se infrumsetieze si tégulu Naseudu.

d) Ingrigirea despre construirea acestui edificiu se concrede asemenea cá si la gimnasiu presiedintelui comitetului confiniariu, carele va procurá planulu de architectura dupa modelulu construiriloru din seclulu presentu; inse fiindu că conducerea acést'a e impreunata cu mai multe greutati, asiá presiedintele se va folosi spre acestu scopu atátu de comisiunea administratória economica a fonduriloru, câtu si de alti barbati apti din comitetulu confiniariu, caror'a li-se asigura o remuneratiune amesurata giuru-stariloru si servitiului, nepierdiendu inse din vedere, că unu astu-feliu de servitiu face totu odata si onóre prestatoriului.

e) Fiindu că, dupa cumu sperámu, cele 29 comunitati, cari au fostu libere si mai inainte de militarizare, de pre teritoriulu fostului alu II-lea regimentu romanu

de frontiera, 'si voru recástigá mai curundu regalele cá cele lalte, si fiindu că convictulu se va intretiné mai alesu din venitululu dreptului de cârcimaritu, asiá din numerulu acelu de o suta de scolari, cari au de a fi suscepti in institutululu acest'a, optudieci se se iée eschisivu numai din cele 27 comune din valea Rocnei, cari suntu: **Siantiu** (Rocn'a nóua), **Rocn'a vechia** (Alt-Rodna), **Maieru**, **San-Georgiu**, **Ilv'a-mare**, **Magur'a**, **Poian'a** (St. Josefu), **Lesiu**, **Ilv'a-mica**, **Feldru**, **Vararea** (Neposu), **Lunc'a vinului** (Parva), **Rebr'a mare**, **Rebri-siór'a**, **Naseudu**, **Salv'a**, **Hordou**, **Telciu**, **Romuli** (Strimb'a), **Poieni**, **Suplaiu**, **Gaureni**, **Bichisiu**, **Zagr'a**, **Runcu**, **Mititeiu** si **Mocodu**, si apoi din **Nusifalau** (Nagy-falu), si **St. Ioan'a**.

Langa acestea comunitati inse se se numere si **Cosin'a**, si fiindu că muntii folositi mai inainte de Cosin'a, ér' acumu ascrisi numiteloru fonduri de stipendia si scolasticu, aducu unu venitu frumosu la acestea fonduri, asiá in recunoscintia fratiésca din Cosin'a se se suscépa totu de-a un'a atátu scolari, câti se voru luá dintrun'a din cele 29 comunitati cu numeru asemenea de locuitori.

Acesti 80 de scolari se voru impartí intre comunitatilu sus numite asiá câtu din fia-care comunitate se se primésca unu numeru corespundiatoriu la venitululu regalului de cârcimaritu donatu de acea comunitate fondului scolasticu.

f) Fiindu că din cele 8 comunitati ale Borgoului, cari suntu: **Borgo-Rusu**, **Borgo-Prundu**, **Borgo-Bistri-ti'a**, **Borgo-Dioseni**, **Borgo-Midiloceni**, **Borgo-Suseni**, **Borgo-Muresiani** si **Borgo-Tih'a**, si apoi din cele 7 comunitati din cerculu Monorului, cari suntu: **Budaculu romanu**, **Ragl'a**, **Sientiu**, **Monoru**, **Glediu**, **Morareni**, si **Rusi-in-munti**, afora de venitele din muntii fosti comuni ai regimentului intregu, pana-si voru recástigá regalele, alte venituri acumu de odata nu curgu in fondurile sus atinse: „scolasticu“ si de „stipendia“, asiá pana ce voru concurge si comunitatilu acestea la numitele fonduri cu mai mari contribuii, din cele 20 de locuri trecatórie preste 80 pana la 100, dóue-spre-diece se fia destinate eschisivu numai pentru acestea 18 comunitati, si adeca: 6 locuri pentru cele 8 comunitati sus numite din Borgou, si 6 locuri pentru cele 7 comunitati sus numite din cerculu Monorului.

g) Celelalte 8 locuri vacante pana la suta se nu fia destinate pentru nice o comunitate eschisivu, fora se fia menite pentru capacitati mai escelente din totu teritoriulu fostului regimentu, asia câtu déca spre ecsemplu din o comunitate dupa contribuirea ei anuala s'ar' poté suscepe numai unu individuu, in aceea comunitate inse suntu doi seau mai multi tineri scolari cu capacitate eminenta, spre a nu lasá nice unu talentu din mana, din comunitatea aceea se se mai suscépa si alu 2-lea seau alu 3-lea teneru pana se voru ocupá si acelea 8 locuri.

h) Fiindu că proportiunea acést'a s'a facutu penfru casulu, candu inca numai comunitatilu din valea Rocnei, si apoi Nusifalaulu si St. Ioan'a si-aru fí rece-

putu regalele asa dara dupa ce si sus numeratele comunitati din cerculu Borgoului, si sus atinsele 7 comunitati din cerculu Monorului 'si voru recâstigá regalele, seau respective dreptulu de cârcimaritu, fiindu cà atunci si venitul acelu regalu dupa proportiunea mai de sus va curge in sus numitele fonduri, atunci proportiunea de mai sus in privinti'a numerului scolariloru suscepti in convictu dela Borgou si din cerculu Monorului se se schimbe si modifice asiá, câtu atunci acei 100 teneri se se impartia intre tóte comunitatíle contribuente la fonduri dupa proportiunea sumei contribuite, ér' apoi in casulu necesariu numerulu se se si inmultiesca încâtu voru ajunge veniturile.

i) Fiindu cà comunitatíle din valea Borgoului si cele din cerculu Monorului jacu in o departare mai mare de Naseudu decâtu celea din valea Rocnei, de aceea dorimu si decretâmu nerevocabilu: cá dupa ce comunitatíle din Borgou si tóte celea de dupa târgu 'si voru recepe regalele, apoi de órace venitul regaleloru curge in fondulu scolasticu, cu tóte cà jacu asiá departe de Naseudu, din fondulu generalu scolasticu se se radice atâtu in **Borgo-Prundu**, câtu si in **Monoru** câte o scóla normala asemenea scólei normale din Naseudu.

k) Pentru organizarea din laintru si modulu administrariei, precumu si cu privire la crescerea tineriloru au se se compuna statute, in cari se voru cuprinde si calitatíle si numerulu amplotiloru administrativi ai acestui institutu. — Totu in statutele acestea va cautá se fia cuprinsu si modulu alegerei scolariloru, cari voru se fia suscepti.

Pentru de a incungirá pre viitoriu tóte neplacerele, poftimu a se ecsprime apriatu in statute, cà numerulu acelu de o suta scolari primiti in convictu are se se completeze numai din fii fostiloru confiniari, si asiá dintre ceialalti conlocuitori de pre acestu teritoriu se se primésca numai, déca va fi vre-unu talentu de totu ecscellentu.

Mai incolo voimu se se ecsprime in statute curatu si lamuritu, cà: fiindu-cà scopulu institutului acestuia este ajutorarea tineriloru scolari cu talente si portare buna, inse fora avere, asiá acestea giuru-stari se se prefera, ér' mai alesu dorimu: cá intre cei cu calitati asemenea se se prefera fii economiloru de pamentu.

l) Ingrigirea despre compunerea statuteloru acestor'a se concrede presiedintelui comitetului confiniariu, carele spre acést'a se va pune in contielegere cu barbati apti din districtu si din afara.

m) Institutulu acest'a se va deschide de odata cu gimnasiulu proiectatu mai sus, si asiá candu se va deschide 1-a clasa gimnasiala, in convictu se se primésca 20 de scolari, si apoi in totu anulu se se inmultiesca cu câte 10, pana se va completá numerulu de o suta.

n) Convictulu acest'a in totu tempulu ecsistentiei va portá numele Inaltiei Sale alu Archiducelui **Rainer** sub numirea de „**Institutulu Rainerianu**“, spre carea mai ântâiu este de a se cere concessiunea mai inalta.

(Va urmá).

## Sciri scolarie din Romani'a.

*Monitorulu oficialu* a publicatu promulgarea programelor votate in sesiunea de estu anu, de consiliulu generalu alu instructiunei, pentru licee si gimnasie, scólele normale si scólele primarie, urbane si rurale. Credemu utilu a aratá pe scurtu modificatiunile, ce s'au introdusu in aceste programe.

In program'a liceelor u s'a adoptatu cursurile a fi de 8 ani, s'a separatu limb'a romana de cea latina si geografi'a de istoria, limb'a germana s'a pusu obligatoriu in cursulu superioru. Religiumea e pusa in clasele I—IV; limb'a romana in tóte clasele; limb'a latina id.; limb'a elina in clasele III—VIII; limb'a francesca in tóte clasele; cea germana in clasele V—VIII; cea italiana (facultativa), id.; geografi'a in clasele I—IV; istori'a, in tóte clasele, in cele inferióre in modu narativu si mai multu biograficu, si in cele superióre mai desvoltatu; filosofi'a in clasele VII—VIII; elemente de economi'a politica si dreptulu administrativu in clas'a VIII; matematicile in tóte clasele; sciintiele naturale, fisic'a si chemi'a, id.; igien'a in cl. IV; desennulu si caligrafi'a in clasele I—VI; music'a vocala si gimnastic'a in tóte clasele; ecsercitiulu de arme in clasele superióre.

In program'a scóleloru normale (preparandie, institute pedagogice) cursulu s'a ficsatu la 4 ani. Religiumea s'a pusu in tóte clasele; istori'a in clasele I—III; geografi'a in tóte clasele; limb'a romana, id.; igien'a si medicin'a populara in clasele III—IV; agricultur'a, horticultur'a si foresteri'a, id; pedagogi'a in cl. IV\*; elementele de dreptulu constitutionalu, id.; desennulu si caligrafi'a in tóte clasele; music'a vocala, gimnastic'a si ecsercitiulu militar u in tóte clasele. Elevii in cl. IV in órele dupa prandiu voru fi impartíti pe la scólele primarie din urbea de resiedintia a scólei normale pentru practic'a didactica sub conducerea profesoriloru acelor scóle.

La program'a scóleloru primarie in clasele I si II s'a introdusu invetiamentulu intuitivu realu si moralu; cantulu s'a pusu in tóte clasele; caligrafi'a si desennulu linearu in tóte clasele; in cl. IV notiuni de igiena (in scólele de ambe secse) si dreptulu administrativu (numai la cele de baieti); sciintiele naturale in clasele III—IV; geometri'a in clas'a IV; geografi'a in clasele II—IV; gramatic'a, id.; aritmetic'a in tóte clasele; religiumea in clasele I—III\*); istori'a patriei in clasele III—IV; cetirea in tóte clasele. In tóte clasele scóleloru de fete se va invetiá lucrulu de mana, ér' la clas'a IV a acestoru scóle in locu de dreptulu administrativu se va predá economi'a domestica. La scólele de baieti inuse se va predá gimnastic'a in tóte clasele.

V. C.

\* ) Pedagogi'a numai in clas'a superióra? intr'o singura clasa: R. S. R.

\*\* ) Numai in clasele inferióre — religiumea? R. S. R.

### Cantecu de iérna.

Gerulu strînge, gerulu cresce,  
Si pamêntulu odihnesce  
Sub troianulu radîcatu;  
Sórele cuprînsu de cétia,  
S' oglîndesce diosu prin ghiaçia,  
Sus prin nourulu brumatu.

Codru-i trîstu si dormitéza,  
Elu din somnu se desteptéza  
Candu si candu de vênatori;  
Pomu-i plînu de-a iernei flóre,  
Campulu de margaritare,  
Ari'a de 'mblatîtori.

Prin ocóle pardosite  
Se sorescu ici colo vite  
Rumegându incetîsîoriu;  
Ér' colo 'n cutare casa,  
Vedi! unu mire si-o mirésa  
Isi sarbéza nunt'a loru.

V. Bumbacu.

### Varietati.

(Unu rege rar). Invetiatulu rege Oscaru din Svedi'a, caletorîndu de curundu prin tíera, ajunse si in cetatea Lundu, unde se afla o universitate si unde regele fû primitu cu tóta pomp'a. Aici regele îmbracandu „hain'a de doctoru“ se duse in adunarea societatiei academice si tînú unu discursu despre „importanti'a studîialoru sciîntifice“, pre cari clas'a cea mai bine reprezentata in corpurile legîuitórie din Svedi'a, Dani'a si Norvegi'a este aplecata a-le despretiú. Regele díce, ca o aparîntia trîsta a tempului nostru este aplecarea de a pretiú numai sciîntiele, cari aducu folosu directu, si adauge: „Este o problema a universitatiei a combate acést'a aplecare, a tîné in onóre studiale clasice si a cultivá sciîntiele ecsacte. Atacurîle, carora astadi este supusa societatea si proprietatea, provinu mare parte din necultura. Svedi'a este inca liniscita; inse miscarea deja se apropia de marginile tiei si universitatea este chiamata a grîgí, cà acea miscare la noi se fia imposibila, propagandu in poporu idei mai corecte despre lucrurile din viétia. Dupa acestu discursu regele asistá la o prelegere, ér sér'a studentii arangiara in onórea lui unu conductu de tórtie.

(Unu invetiatoriu „disciplinatu“). Dintr'o corespundintia din Lipov'a Banatului: „Cum se respaltescu virtútile la noi“, publicata in „Albin'a“ Nr. 99 dela 12 Novembre a. c. aflamu, ca „comisiunea comitansa administrativa“, dupa ce mai inainte oprise si confiscase carticic'a „Istori'a Romaniloru“ de I. Tuducescu (anunciata si in „Scól'a Romana“ Nr. 17), nu s'a opritu la atát'a, ci a suspînsu pre d-lu Tuducescu si din postulu de profesoru pentru gimnastica la scól'a civila de statu din Lipov'a, ér acumu se lucra, cà guvernulu se céra dela respectiv'a autoritate bisericéscá

inca si amovarea d-lui Tuducescu din postuln seu de invetiatoriu confesiunalu, mai facîndu-i-se si aceea imputare, ca elu dandu lectiuni si la scól'a civila din locu si mai participandu si la siedintiele consistoriale din Aradu cá asesoru alu senatului scolariu, neglige detorintiele sale façia de scól'a confesiunala romana. Corespundintele róga pre „capulu diecesei“ a nu se lasá influentiatu prin calumnie si cabale esíte din pisma si reutate si tîntitórie numai asupra persónei; ér pre d-lu Tuducescu 'lu apostroféza a nu desperá, ci a pasí inainte pe calea inceputa, càci generatiunea urmatória i-va impleti cunune de gloria si recunoscentia, pre cari atátu de multu le merita. Din corespundintia se vede, ca d-lu Tuducescu ar fi fostu denunciatu si din partea unor Romani din Lipov'a. — La acést'a corespundintia redactiunea „Albinei“ face o nota, in carea intre altele díce, ca „abia ecsista invetiatoriu romanu in imperatí'a austro-ungara, carele in scurtu tempu se se fi bucuratu de atátu de eclatanta si generala recunoscentia a meriteloru si demnitatiei sale, cà si d-lu Tuducescu, — pana la nefericitulu sinodu eparchialu din Aradu, unde d-s'a retacindu in taber'a desconsideratória de principale moralei stricte, si-a instrainatu pre multi dintre cei mai sinceri stimatori, sgudindu din temelia iubirea si increderea, ce sí-o radîcasse in anim'a loru, si scormonindu dintru intunerecu banuelile, ce pana aici n'aveau motivu da-a esí la lumina“. Va se díca o nóua imputare langa cele de sus. Noi nu cunóscemu lucrulu mai de aprópe, prin urmare nici nu ne potemu pronuciá in obiectulu acest'a.

### Invitare de prenumeratiune.

Indemnatu de incuragiarea, cu care onorab. publicu indulgentu a binevoitu se intîmpine incercarea mea a dóu'a de

**romanu originalu**

intitulatu:

**„Ranele Natiunii“:**

am onóre se aducu la cunoscinti'a publica, ca am dispusu, cà acestu opu se se retiparésca din „Familia“, unde a aparutu pentru prim'a óra. Lucrarea intréga, contîndu trei tomuri, va esí la 1-a Decembre a. c., si va costá — dimpreuna cu portulu postalu — 2 fl. Cei ce dorescu se aiba acestu romanu, binevoiesca a se adresá la redactiunea „Familiei“ in Budapest'a, — tramitiendu pretiulu inainte, seau deobligandu-se a-lu platí la primirea cartîloru, — in casulu din urma inse portulu postalu se va platí de catra abonanti.

Budapest'a, 3 Novembre 1876.

Josifu Vulcanu.

**Domnii prenumeranti**

cari nu au respunsu inca costulu abonamentului la „Scól'a Romana“ suntu rogati cu totu deadinsulu a-lu tramite in totu casulu la 1-a Decembre a. c.